

Ceteris paribus

HET WOORD AAN...

Janneke Plantenga

Janneke Plantenga is hoogleraar aan de Universiteit Utrecht. ESB stelde haar een aantal vragen.

Waar houdt u zich op het moment mee bezig?

“Mijn onderzoek concentreert zich vooral op instituties rond de arbeidsmarkt; zo houd ik me bezig met sociale zekerheid, kinderopvang en flexibele arbeidstijden. Kinderopvang is een buitengewoon belangrijke institutie, omdat het de arbeidsparticipatie van ouders aanzienlijk vereenvoudigt. In Nederland kennen we sinds 2005 een systeem van vraagfinanciering. Dat heeft grote gevolgen gehad voor het aanbod van kinderopvangplaatsen, maar de gevolgen voor de kwaliteit zijn onduidelijk. Oorspronkelijk was de veronderstelling dat ouders sterk op

kwaliteit zullen sturen en als echte consumenten op zoek gaan naar de optimale prijs-kwaliteit-verhouding. In de praktijk blijkt dat niet te werken – ouders hebben weinig zicht op kwaliteit en kiezen voor een kinderdagverblijf in de buurt. Dus vraagfinanciering leidt niet direct tot hogere kwaliteit. De volgende vraag is dan: hoe gaan kinderopvangaanbieders om met onderlinge concurrentie en wat betekent dat voor kwaliteit?”

Hoe meten jullie de invloed van concurrentie op de aangeboden kwaliteit van de kinderopvang?

“Wij werken samen met pedagogen en hebben via dat samenwerkingsverband gegevens over de kwaliteit van kinderdagverblijven. Vervolgens hebben we uitgerekend hoeveel concurrenten het kinderdagverblijf heeft binnen een straal van drie kilometer. Uit de analyses blijkt dat concurrentie een licht positief effect heeft op de aangeboden kwaliteit. Wij denken dat kinderdagverblijven elkaar binnen een bepaald gebied monitoren en in die zin met elkaar concurreren. Kwaliteitsverbetering vindt dus plaats door competitie aan de aanbodzijde. Maar hierbij is het cruciaal dat deze markt, ondanks de privatisering, sterk gereguleerd is. Een ‘levelling down’ in strikte zin is dus niet mogelijk vanwege de minimumkwaliteitseisen. In deze specifieke setting noopt concurrentie tot het aanbieden van een zo goed mogelijk product.”

Wat betekent dit voor het beleid ten aanzien van kinderdagverblijven?

“Uit metingen blijkt dat de kwaliteit van Nederlandse kinderdagverblijven tussen 1995 en 2009 voortdurend gedaald is; sinds 2005 is er sprake van vraagfinanciering. Onze analyse geeft aan dat concurrentie an sich niet verantwoordelijk is voor de kwaliteitsdaling. Het lijkt waarschijnlijker dat juist het gebrek aan concurrentie in deze periode – omdat de vraag naar het product enorm was – heeft geleid tot een daling van de kwaliteit. Er moest tegen de klippen op geproduceerd worden. Het is dus voor de beleidsmaker relevant om te weten dat concurrentie in een goed gereguleerde markt tot kwaliteitsverbetering kan leiden.”

Bedankt, en succes met uw onderzoek.

UIT DE OUDE ESB-DOOS

KINDEROPVANG (NOG) GEEN BASISVOORZIENING

Met de introductie van de WK heeft de kinderopvangsector eindelijk een zelfstandig financieel, bestuurlijk en wettelijk kader. Als zodanig is de wet toe te juichen. Helaas betekent de introductie van de Wet Kinderopvang per 1 januari 2005 geen einde aan de hoge kosten van kinderopvang, vooral voor hogere inkomens. Het feit dat het hier hoge inkomens betreft maakt deze uitkomst politiek gezien waarschijnlijk minder gevoelig. Vanuit een economisch perspectief moet echter worden betwijfeld of de WK met de grote verschillen in de kinderopvangrekening tussen de lage (kleine) en hoge huishoudinkomens wel de juiste prikkels plaatst. Immers, juist mannen en vrouwen met de hoge verdien capaciteit zouden actief moeten zijn op de arbeidsmarkt en in dit voornemen niet moeten worden gefrustreerd door een hoge kinderopvangrekening. In dat opzicht blijft de WK - ondanks moderne trekjes als vraagsturing en marktwerking - ook heel behoudend. Voor de hogere inkomens is kinderopvang nog lang geen basisvoorziening.

Plantenga, J., Y. Wever, B. Rijkers en P. de Haan (2005) Arbeidsparticipatie en de kosten van kinderopvang. ESB, 90(4455), 115–117.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.